

हृन्दस्यमाञ्जोगेऽपीत्युभावः [पा० ६. ४. ७५.] । स अरूपमरोषं चक्षुराद्युपद्रवरहितमरोचनं वा धूममुदियति उद्गमयति व्यवहृताश्चेति [पा० १. ४. ८२.] उपसर्गक्रिययोर्व्यवधानम् इतो वाऽअयमूर्ध्वं रेतः सिञ्चति धूमं सामुत्रा वृष्टिर्भवतीति श्रुतेः । कीदृशोऽग्निः उशिक्ष उश्यते काम्यते लोकैरित्युशिक्ष कान्तः वशेरौणादिक इकप्रत्ययः । पावकः पावयिता पुनातीति । अरतिः अलमतिः पर्याप्तमतिः यद्वा दुष्टेधरतिः प्रीतिरहितः । सुमेधाः शोभना सेवकाभिप्रायधारणसमर्था मेधा बुद्धिर्यस्य शोभनो मेधो यज्ञो यस्येति वा । अमृतोऽमरणधर्मा । भरिभ्रत् विभ्रत् जगद्धारयन् दाधतीत्यादिना [पा० ७. ४. ६५.] निपातः । शुक्रेण शोचिषा निर्मलेन तेजसा प्रभातूपेण व्यामाकाशमिनक्षन् व्याप्नुवन् नक्षत्रग्रहतारासस्वन्धितेजसा तुलोकं व्याप्नुवन्नित्यर्थः इतः प्रदानाद्धि देवा उपजीवन्तीति श्रुतेः ॥ २४ ॥

दृशानो रुक्म उ० ॥ २५ ॥

व्याख्याता [१.] ॥ २५ ॥

यस्तेऽअद्य कृणवद्भद्रशोचेऽपूपं देव धृतवत्तमग्रे ।

प्र तं नय प्रतरं वस्योऽअह्नाभि सुम्नं देवभक्तं यविष्ठ ॥ २६ ॥

भद्रा कल्याणकारिणी शोचिर्दीर्घितिर्यस्य तत्सम्बोधने हे भद्रशोचि हे देव अद्य प्रतिपदि यः पुमान् ते तव अपूपं पुरोडाशं धृतवत्तं धृतयुक्तमुपस्तरणाभिधारणोपेतं कृणवत् कृणोति करोति कृञ् करणे स्वादिः इतश्च लोपः परस्मैपदेष्विति [पा० ३. ४. १७.] तिप् इकारलोपे लोटोऽडाटाविति [पा० ३. ४. १४.] अडागमे नोर्गुणे कृणवदिति रूपम् स आज्यस्योपस्तीर्य द्विर्हविषोऽवदायाधोपरिष्ठादाज्यस्याभिधारयतीत्येतद्धृत्यभिप्रायम् [१. ७. २. १०.] । हे यविष्ठ युवतम यद्वा मिश्रयितृतम तं यजमानं प्रतरमतिशयेन प्रकृष्टं प्रतरम् अमु च हृन्दसीति [पा० ५. ४. १२.] अव्ययात्परात् घादमुप्रत्ययः प्रकृष्टतरम् वस्यः स्थानमुत्तमलोकं प्र नय प्रापय । अह्नाभिमुख्येन सुम्नं सुखं चाभि नय सर्वतः प्रापय कीदृशं सुम्नं देवभक्तं देवैः भक्तं सेवितं देवयोग्यं सुखं प्रापयेत्यर्थः । वसति यत्र तद्वस्तु तृन्प्रत्ययः अतिशयेन वस्तु वसीयः तुश्हृन्दसीति [पा० ५. ३. ५१.] ईयसुन् तुरिष्ठमेयः-